

”Vannet som skiller og forener”: Innledning til seminar om misjon i en postkonfesjonell kontekst¹

PER IVAR JOHANSEN

Først to ord om hva dette seminaret ikke skal være:

Når jeg har skrevet MELM på tavla, er det ikke uttrykk for at vi som har tatt initiativet til dette seminaret har et ønske eller håp om at dette skal være en slags konsultasjon hvor vi i fellesskap skal diskutere stolper opp og stolper ned om MELM – og de dilemmaer som MELM måtte befinne seg og – og så løse alle disse.

Tanken er mer at vi gjennom ulike innlegg og foredrag kan få inputs til en samtale omkring problemstillinger som er relatert til interkonfesjonelt og inter-denominasjonelt samarbeid i våre respektive misjonsengasjement – problemstillinger som vi tror er mer aktuelle i vår tid enn tidligere - og for flere misjonsaktører enn tidligere.

Når vi likevel har valgt å begynne med å introdusere MELM, så er det for å kunne begynne et sted – og gjennom MELM-caset konkretisere litt av hva vi tenker på når vi snakker om noe så generelt og kanskje abstrakt som ”misjon i en postkonfesjonell kontekst”.

Min del av introduksjonen vil primært handle om noen histo-

riske linjer som har ført fram til eller legger et slags grunnlag for det MELM vi kjenner av i dag.

MELM – "Mission Evangélique Luthérienne au Mali" eller "Evangelical Lutheran Mission in Mali" så dagens lys i 1986. Men la oss først trekke noen linjer som går lenger tilbake i tid:

Fra geografisk-konfesjonell inndeling av misjonsarbeidet til "fritt-fram-konsept".

Hva mener jeg med det? Jo, at misjonsinnsatsen i store deler av forrige århundre var preget av eller bestemt ut fra ideen om at de ulike kirker, konfesjoner og denominasjoner fikk "tildelt" ulike geografiske områder. Og at det innefor disse grenser kunne bedrives kirkebyggende og diakonal innsats uten "konkurransen" fra andre aktører som i følge inngåtte avtaler skulle holde seg til andre geografiske områder. Slike avtaler ble dels inngått i forhandlinger mellom kirker, misjonsselskaper og kolonimyndigheter, og etter hvert med innflytelse fra nasjonale paraplyorganisasjoner som kirkeråd og misjonsråd.

I siste halvdel av forrige århundre smuldret denne geografiske konfesjonsinndelingen gradvis bort. Og en erkjennelse vokste fram om at alle kirker og konfesjoner hadde krav på å vokse seg til nasjonale størrelser som var fri til å initiere virksomhet hvor og hvordan de måtte ønske ut fra tilgjengelige ressurser og egne strategiske vurderinger. Hvilket resulterte i at ulike kirker og konfesjoner i større grad møttes på både nasjonalt, regionalt og lokalt plan og på den måten ble utfordret til samarbeid i stedet for grensevakting.

Dette var konteksten som MELM ble født inn i. Og det var derfor ikke unaturlig at den første nasjonale administrasjonsleder i MELM var aktiv medlem i en annen allerede eksisterende lokal kirke av annen konfesjon. Og i praksis ble vedkommende (David Dollo) kanskje den viktigste døråpner for MELM inn mot andre lokale kirker, mot lokale og nasjonale myndigheter og inn i en muslimsk samfunnskontekst.

Økumenikk

Den andre linjen jeg vil tegne uten å si så mye om den, går mer på teologi og vi kan kalle det den økumeniske linje.

For parallelt med framveksten av lokalt samarbeid, ofte av

praktisk karakter, vet vi at det også på det mer teoretisk-teologiske og missiologiske plan har skjedd en økumenisk tilnærming med det resultat at mange konfesjonelle murer er bygget ned, dels gjennom avdekking av forutinntatte holdninger, dels gjennom reell tilnærming i teologiske spørsmål, og selvsagt ikke minst som resultat av samarbeidserfaring fra misjons-bevegelsens mange tiltak, institusjoner og organisasjoner av interdenominasjonell og interkonfesjonell karakter.

Dette er en linje som går enda lenger tilbake i tid. Og mange her kunne sagt mye om dens historie helt fra studentbevegelsens framvekst på 1800-tallet, via alt evangelikalt samarbeid, allianseøkumenikk og KV-økumenikk til de teologiske samtaler og avtaler vi i mer moderne tid har vært vitne til mellom ulike kirkesamfunn.

Jeg skal la hele den historien ligge, men konstaterer bare at en lang økumenisk historie hadde på det tidspunkt MELM ble stiftet lagt grunnlag for at NMS og andre var mye mer åpen for og så verdien i samarbeid med andre som en mye mer naturlig ting enn ved oppstarten av misjonsprosjekt på et tidligere historisk tidspunkt.

Strategiske endringer

Dette henger for så vidt sammen med forrige punkt på den måten at misjonskonferansen i Edinburgh i 1910, som gjentatte ganger har vært nemt på LINK-konferansen og NORMEs årsmøte som vi avsluttet i går, var en del av denne økumeniske prosess som vi har vært inne på.

Men ut av denne konferansen vet vi at det grodde fram et mer praktisk og ikke minst entusiastisk samarbeids-prosjekt hvor strategien gikk ut på å bygge en såkalt "apostelgate" på tvers av det afrikanske kontinent. Gjennom en link av misjonsstasjoner og med sikte på en snor av kirkedannelser gjennom de ulike land sør for Sahara, snakket man om å kunne demme opp for islams fremmarsj fra nord. Man snakket om et "bolverk mot islam".

Og i de påfølgende år ble det dannet en rekke av Sudanmisjonsinitiativ og – selskaper. Det skjedde også her i Norge. Og den norske Sudanmisjonskomiteen ble etter hvert innlemmet i NMS og resulterte i oppstart av nytt misjonsarbeid i Kamerun i 1925.

Går vi enda 50 år fram i tid, så kan vi si at denne apostelgate-

strategien i stor grad hadde lyktes ved at nasjonale kirker var etablert i alle land sør for Sahara. Og vi må i dag kunne si at Afrika sør for Sahara kan betegnes som et kristent kontinent.

Men parallelt med framveksten av disse kirkene som først og fremst ble fylt av mennesker med tidligere ståsted i en tradisjonell afrikansk religiøsitet eller med marginal påvirkning fra islam, vokste det etter hvert fram en bevissthet omkring og et fokus på de unådde folkeslag. Og i afrikansk sammenheng spesielt på de som allerede hadde så dyp forankring i islam at de ble stående helt utenfor alle disse unge misjonskirker.

Altså en endring i strategisk fokus fra "apostelgate-tenkning" til unådde folkeslag med muslimsk fortegn.

Fulaniene

Og da er vi inne på det siste og mer konkrete punkt hva gjelder den historiske bakgrunn for MELM. For når det for NMS' vedkommende skulle utmyntes et nytt satsingsområde i Vest-Afrika, så ble det folkegruppen fulani som kom i et naturlig fokus.

Det hadde også sine historiske forutsetninger ved at:

- NMS hadde vært med i oppstarten av radioarbeid på fulani rettet mot denne folkegruppen. Det skjedde i 1966 gjennom opprettelsen av Sawtu Linjiila i Ngaoundéré, Kamerun. Dette kom i stand gjennom et mellomkirkelig samarbeid hvor ulike denominasjoner var representert og stod sammen om en felles visjon.
- NMS var med i opprettelsen av JCMWA i 1980; en økumenisk paraplyorganisasjon/et nettverk for kirker og misjoner som ønsket å sette fokus på fulaniarbeid. Her er det pr. i dag 22 afrikanske kirker og 10 vestlige kirker/misjonsselskaper som er medlemmer.

Det var derfor naturlig å starte et nytt misjons-engasjement i et av fulanienes kjerneområder. Fokus skulle være på denne gruppen, og ikke på andre.

Og på bakgrunn av de allerede nevnte samarbeids-erfaringer, var det også naturlig å ikke tenke NMS alene, men være åpen for samarbeid med andre.

Derfor ble det fra dag én i Mali dannet og arbeidet gjennom

en lokal organisasjon med navnet MELM, som kunne fungere som en slags "pool" hvor andre kunne slutte seg til. Og det varte ikke lenge før så skjedde. I 1989 kom DELF med i samarbeidet og fra 1998 SUM. Dette representerte jo ikke den store økumeniske utfordring da de begge var lutherske. Men i årene som fulgte kom andre afrikanske aktører på banen som samarbeidspartnere i MELM. Vi snakker om EMS fra ECWA-kirken i Nigeria, om UEEB og nå sist (fra og med i år) NBC. Og selv om bare den siste er en baptistkirke, har de alle variasjoner av et baptistisk dåpssyn i sin teologiske basis. La meg i den sammenheng nevne at det føles veldig naturlig at nettopp Moses Audi skulle bli den første misjonærutsending til MELM fra denne siste kirken. Det har seg nemlig slik at hans far var den første ansatte ved Sawtu Linjiila etter opprettelsen i 1966 (før Moses var født). Og Moses har de siste år vært og fungerer fremdeles som styreleder for JCMWA.

Der tror jeg at jeg slutter min innledning hva angår et historisk rammeverk omkring MELM av i dag. Men før jeg gir ordet videre til Mirjam for å gå inn i noen mer konkrete problemstillinger, så vil jeg bare ut fra dette Afrika-kartet (med oversikt over muslimsk og kristen tilstedeværelse) også si noen generelle ord om den framtidige utfordring.

For det er jo slik at både bakgrunnen for og potensialet i det samarbeidstiltak som MELM representerer, ligger i dette at fulaniene som gruppe er spredd over et stort geografisk område som dekker hele det nordlige beltet av denne omtalte apostelgaten tvers over Afrika – fra Senegal i vest til Sudan i øst. For et par år siden møtte jeg endog på en gruppe på ca. 500 fulaniere som hadde vandret inn i den vestlige delen av Etiopia.

Denne store gruppen, som tallmessig kanskje nærmer seg 30 millioner, representerer i seg selv en enorm misjonsutfordring. Og fra et misjonsstrategisk perspektiv åpner det seg selvsagt nye visjoner for kristen misjon videre inn i et islamisert Nord-Afrika, hvis denne store gruppen skulle åpne seg for Guds ord med nye kirkedannelser som resultat.

Det sier seg nesten selv at samarbeid og koordinering er en av nøklene når vi snakker om misjon overfor en så pass homogen gruppe som er spredd over et så stort område. Ikke minst når vi tenker på arbeidsgrener som for eksempel bibeloversettelse som er Kjetils beskjeftigelse. Men fra et luthersk synspunkt er det imid-

lertid ikke mange konfesjonsbrødre og –søstre å samarbeide med i denne delen av Afrika.

Så summa summarum står vi i vårt MELM-engasjement kanskje overfor to større utfordringer:

- Den ene handler om det valg som er gjort om å satse ensidig på en etnisk gruppering. Det vet vi har sine fordeler, men og sine ulemper på lengre sikt. Men dette er ikke det tema vi først og fremst ønsker å fokusere på under dette seminaret.
- Den andre utfordringen handler om veier å gå i et menighetsbyggende og kirkedannende arbeid hvor ulike denominasjoner og konfesjoner skal samarbeide. Det kan være relativt uproblematisk så lenge det gjelder et institusjonelt arbeid som for eksempel et radiostudio, eller et nettverkssamarbeid som JCMWA. Men når menigheter skal dannes, når mennesker skal døpes og når undervisning skal gis til nye kristne - hvordan forholder vi oss da? For da kan det fort dukke opp nye problemstillinger som vi i tidligere former for samarbeid ikke har vært nødt til å tenke så grundig gjennom.

Når vi i programmet for dette seminaret har brukt begrepet "post-konfesjonell kontekst", så er det på den ene siden en erkjennelse av at vi i vår egen misjonshistorie kan se spor av en utvikling mot en slik kontekst og selv kanskje er med å bidra til en slik utvikling. Men på den andre side må vi erkjenne at det er ikke der vi befinner oss i dag. Vi står med føttene plantet i hver våre konfesjoner. Og det gir oss utvilsomt noen utfordringer når vi har gode intensjoner om å fortsette et allerede godt samarbeid.

Og med det gir jeg ordet videre til de andre innleiderne for å lede oss litt lenger inn i akkurat disse spørsmålene.

Noter

Dette foredraget ble holdt som innledning til seminaret "Vannet som skiller og forener", Oslo, 6. – 7. september 2007.

Per Ivar Johansen, f. 1959. Cand.theol., Misjonshøgskolen, 1987. Misjonærtjeneste for NMS i Kamerun (distriktsstyrer/NMS-Representant i Kamerun), 19898-1996. Misjonssekretær/Landkoordinator for Afrika, NMS, 1996-2007. NMS-Representant for Europa, Midtøsten og Pakistan, 2007-.

Summary:

Introduction of the prehistory/history of MELM (Mission Evangélique Luthérienne au Mali), which is mend to serve as an introductory case to the theme of the seminary. More collaboration between churches and missions is asked for as last century represented several shifts in our concept of practical mission:

From a geographic/confessional concept towards the establishment of national churches working alongside in both competition and co-operation.

A continuous development in ecumenical thinking.

Strategic shift in Africa from “mission station” and “apostlegate” to unreached populations with Muslim signs, where the Fulani is one the biggest and most dispersed.

Institutions as the radio studio “Sawtu Linjiila” (from 1966) and networks as “Joint Christian Mission in West Africa” (from 1980) are examples on interdenominational enterprises which have been initiated in order to reach Fulani's. The start of MELM (1986) opened for interdenominational co-operation also in practical mission and congregation, by which we are faced to new challenges.